

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין יג

עניין: נכרים שבחול"ל מנהג אבותיהם בידיהם

חתם סופר

דף י"ג ע"ב . אין חז' אונות מ"כין ק"ל כי הא דר"ח צ"ח אר"י וכו' נדח' הקצרה חלונה סניה לכך שאין קחס צ"ח אר"י חז' אונות ונשכילים דברים ענוקים כאלה והם אונות לען אר"י חז' אונות חכמים ונלומדה ולא דעת ולא חזונה אך לעונות זה הקצרה להיפך היחבן שיהי' מי שיש לו מוח נקדקדו לצול ען יקגוד ישתחזה למוכריו מי פתי יסיר הגה לולי שמוכריו וילוחו הזיכה אצותו ונצטן ונלודה ונחריקן . ע"כ " מיימי רח"י ונעדותו של רח"ח אר"י טנכרים שצח"ל טולס צ"י צלי דעת הס רק שונהג אצותיהם צדיהם וכיון שזה אפשר . אי"כ הדק לכללן אפי' צמקום דאיכא מייכס דידיע' מימ אין הרצ ככה ולא שכיח :

רבי צדוק פוקד עקרים אות ו'

[כא] ומשביטלו אנשי כנסת הגדולה יצרא דעבודה זרה פסק כח עבודה זרה גם בין האומות. דעל כן אמרו חולין (יג, ב) עכו"ם שבחוץ לארץ לאו עובדי עבודה זרה אלא מנהג אבותיהם. ותוספות שם הבינו דרצונו לומר לאפוקי דארץ ישראל ונדחקו בהסוגיא דשם דתנא בארץ ישראל קאי. וכבר ביארתי במקום אחר דרצונו לומר לאפוקי בארץ ישראל. דבזמן הבית כשיד ישראל תקיפה אין ראוי להשרות כלל ביניהם עובדי עבודה זרה בלאו דלא ישבו בארצך, ועל כן גוים היושבים שם קבלו שבע מצוות בני נח. ואם כן זרעם כשיעבדו עבודה זרה לא שייך עליהם מנהג אבותיהם בידיהם, דהרי אבותיהם על כרחך לא היו עובדי עבודה זרה. ומיהו אפשר שיהיה ממנהג חבריהם דחוץ לארץ, שבאו לשם והרגילום על דרכם. דמאחר דנעקר יצרא דעבודה זרה מהעולם - נעקר מהכל, רק עיקר הדבר דמנהג אבותיהם זהו רק בעכו"ם שבחוץ לארץ. ודבר זה היה בזמן פסיקת הנבואה מישראל, פסק גם כח זה מעובדי עבודה זרה. שלא היה להם אלא על ידי השתקעות בחשיקה ודיבוק בעבודה זרה כידוע, וכשאבדה עצה מבנים נסרחה גם חכמתם כמו שאמרו ז"ל (חגיגה ה, ב), וכן היה בנבואה. ועל פרסיים ביחוד אמרו בויקרא רבה דלא היתה בידם אלא עבודה זרה שהניחו להם אבותיהם, שלא היו אדוקים בה. ורק המן היה אדוק, דצלם היה חקוק על לבו, החשיקה על לב היינו אדיקת הלב. והוא הראשית דעכו"ם במינות שמצד החכמה, שהתחיל אז בהם לעומת החכמה דתורה שבעל פה. והתפשטותה היתה במלכות יון, שאז היתה גם כן התפשטות דחכמת תורה שבעל פה בישראל, שאז פסקה הנבואה לגמרי כמו שאמרו בסדר עולם (ל). מה שאין כן בימי פרס דור אנשי כנסת הגדולה, דאז היו בהם נביאים וחכמים, כי הם הדור של סוף הנבואה והתחלת החכמה דתורה שבעל פה. ולעומת זה המן בקליפה, סוף כל עובדי עבודה זרה והתחלת חכמתם דרע.

אפרקסתא דעניא ח"ג יו"ד סיי קנא

דידיע, מ"מ הרוב אינו כן ולא שמי עכ"ל. מדצרו ו"ל דרוח מצנחו יענה, דהאי טעמא דנכרים שצחול"ל דוקא לא עובדי עבודה זרה הן, משום דאירא דא"י מחמס, לכן גם הנכרים חכמים הם להרע. משא"כ שצחול"ל עם לא צינות הוא, ואינם יודעים מאומה רק אוחזין מעשה אצותיהם צדיהם, אמנס עיקר החילוק בין יודעים ללא יודעים, כבר כתב הרמב"ם ז"ל שהצחתי לעיל.

